

BOI AKIH

OP ZOEK NAAR ESSENTIE

VOCALIST MONICA AKIHARY EN GITARIST EN COMONIST NIELS BROUWER VORMEN SINDE 1997 DE VASTE KERN VAN BOI AKIH. HET DUO MUSICERT OP HET SNIJVLAK VAN JAZZ EN WERELDMUZIEK EN LAVEERT SCHIJNBAAR MOEITeloos TUSSEN MUZIKALE TRADITIES, GEDREVEN DOOR NIEUWSGIERIGHEID EN ZONDER DE BEHOEFTE OM ZICH IN EEN STIJL TE LATEN VANGEN. DEZE ZOMER VERSCHEEN FROM AND TO INFINITY EN WERD BEKEND DAT MONICA DE BOY EDGARPRIJS WON. TEKST JULES ROOSENBOOM FOTO HAN ERNEST

In het huis van Monica Akihary en Niels Brouwer in Amsterdam-Noord ademt alles muziek: de woonkamer staat vol drums, gitaren, flightcases en speakers. Het kloeke kistorgel met zijn vierkante houten pijpen vormt het pièce de résistance. De basregisters steken aan de zijkant van het orgel omhoog als de verdedigingstorens van een fort. FROM AND TO INFINITY werd opgenomen in Het Orgelpark in Amsterdam, maar de grote orgels zijn niet geschikt voor op tournee, daar is het kistorgel voor. "We hebben er flink wat aan moeten veranderen om te zorgen dat het hier door de deur past," lacht Akihary.

FROM AND TO INFINITY bestaat uit vier composities: *The Sea*, *Dryland*, *The City* en *Joy*. Het Molukse eiland Ambon vormde de inspiratie voor het album en aanvankelijk arrangeerde Brouwer het voor het Molucca Bamboewind Orchestra uit Ambon Stad, een 70-koppig fluitorkest. "Ambon is een berg en daarbovenop liggen drie dorpjes, ver afgezonderd van het stadse leven, maar ze hebben wel een fluitorkest. Ze spelen dwars, als een Bansuri (een soort dwarsfluit uit India, JR) en dat is uniek in Indonesië. Ze spelen wat wij polyfone muziek zouden noemen, de voorloper van de meerstemmige muziek. Dat is afkomstig uit de kerkmuziek, de Hollanders hebben het daar naartoe gebracht."

Taal

Het idee was om het orkest over te laten komen naar Nederland voor een studio-opname. "De première was in Ambon in 2019 en ze zouden in het voorjaar van 2020 naar hier komen," zegt Akihary. "Maar corona gooide roet in het eten. Daarom hebben we besloten het album in Nederland op te nemen, met orgel in plaats van het fluitorkest." Het

orgel wordt bespeeld door pianist Nora Mulder. Ook fluitist Dodó Kis en koraspeler Sekou Dioubate doen mee op het album. Dioubate speelt op een 35-snarige kora, die Niels samen met de in 2020 overleden koraspeler Zoumana Diarra bouwde. "De kora kan traditioneel in één toonsoort spelen en niet moduleren van de ene naar de andere toonsoort. Om onze muziek te kunnen spelen moest ik het instrument uitbreiden."

"JE OPENSTELLEN VOOR INVLOEDEN, BETEKENT OOK DAT JE MOET OPENSTAAN VOOR ANDERE OPVATTINGEN OVER SCHOONHEID"

Op FROM AND TO INFINITY zingt Akihary deels in het Engels en deels in het Haruku, een van de oorspronkelijke talen van de Molukken. "Het Haruku leent zich heel goed voor muziek. De open woorden en klanken geven je de ruimte om te improviseren en te spelen met de woorden. Je kunt het langer maken en op verschillende manier benaderen. Bovendien is het is geen geschreven taal, dus je kunt niet heel precies formuleren of het letterlijk vertalen. Je moet vooral poëtisch nadenken en je afvragen hoe je iets kan zeggen met een beeld. Want er is niet altijd een woord om iets te zeggen. We hebben daarvoor ook oude Molukse liedjes bestudeerd. Ze hebben grappige vondsten om zaken te verbeelden. In plaats van zeggen dat je boos bent, zeg je: 'Ik gooi een steen door je ruit'. Daarmee kun je je mate van boosheid verbeelden. Je zegt niet: 'Ik ben een beetje boos' of 'Ik ben heel boos.' De manier waarop je de woorden zegt, of de wijze waarop je het gevoel erin legt, daardoor begrijp je waar het over gaat. Je hebt niet veel woorden nodig."

Schoonheid

De rode draad in de muzikale levenswandel van Boi Akih is experimenteerdrijf met een hang naar muzikale avonturen. "Als wij proeven dat iets interessant is, dan gaan we het heel grondig uitzoeken," vertelt Akihary. "We proberen het te begrijpen en vervolgens maken we een vertaalslag

Boy Edgarprijs

Monica Akihary won in juni van dit jaar de Boy Edgarprijs, de belangrijkste prijs in de vaderlandse jazz en geïmproviseerde muziek. 'Ze zoekt actief het avontuur op in deze vaak gedurfde samenwerkingen en stopt niet daar waar het schuurt,' schrijft de jury van de prijs. Op 6 december neemt ze in het Bimhuis in Amsterdam de prijs officieel in ontvangst tijdens een muzikale avond die Akihary en Niels Brouwer zelf samenstellen.

naar mijn stem en naar gitaar. En dan bedenken we welke andere muzikanten we erbij willen betrekken. Dat proces is heel natuurlijk voor ons. We denken niet zo zeer in stijlen of genres, maar we verdiepen ons in de muziek die we boeiend vinden, die ons raakt. Het gaat puur om de essentie van muziek en wat wij ermee kunnen doen. De stijl is alleen een manier om ergens te komen, maar zeker geen doel op zich. Bij veel hedendaagse kunst staat vaak een uitleg die je nodig hebt om het werk te begrijpen. Maar waarom moet alles uitgelegd worden? Bij ons is het belangrijk dat de muziek voor zichzelf spreekt. Je mag je overgeven aan de muziek, je verbeeldingskracht gebruiken en je eigen betekenis eraan geven. Ik wil niet uitleggen waar het over gaat of hoe we het maken."

De gedeelde fascinatie voor het onbekende voerde Niels Brouwer en Monica Akihary over de hele wereld. Ze studeerden en musicerden met muzikanten en vocalisten in onder andere India, Indonesië en Japan. Van een vooropgezet plan is meestal geen sprake. Ze laten zich leiden door toevallige ontmoetingen en nieuwsgierigheid. Akihary: "Ik luister naar veel verschillende muziek en naar verschillende zangtradities. Het maakt niet uit of ik het begrijp en waar het vandaan komt. Als ik word getriggerd ga ik ermee aan de slag. We zagen ooit de Indiase vocalist Jahnvi Jayaprakash in het Bimhuis en toen dacht ik: kun je dit allemaal met je stem? Dit is te gek. We zijn toen bij haar les gaan volgen, in India. Je gaat ernaartoe om te luisteren en om met haar te studeren. Ze wijst je ook echt op de muzikale elementen die voor haar muziek belangrijk zijn. In het begin snap je het niet, maar de fascinatie maakt dat je doorgaat."

Je openstellen voor invloeden, betekent ook dat je moet openstaan voor andere opvattingen over schoonheid, meent Brouwer. Speciale gast tijdens het concert van Boi Akih op North Sea Jazz dit jaar was I Made Subandi, gamelanspeler uit Bali. "In traditionele Balinese gamelanmuziek ligt de schoonheid in de ritmiek en de zwingen tussen noten. Hij zegt wel eens: 'Jullie willen dat alles mooi klinkt.' En dat klopt. Als een orkest gestemd wordt, dan worden alle instrumenten zo gestemd dat er juist geen zwingen zijn. Maar hij vindt dat je juist moet genieten van die zwingen, dat je ermee kunt spelen. Dan krijg je een nieuwe benadering: je kunt dan opeens heel interessante muziek maken." ■

Boi Akih live: 15 oktober in TivoliVredenburg, Utrecht; Boi Akih brengt dit najaar ook een eigen versie van Händels Messiah: 9 december in Schouwburg, Deventer; 17 december in Theater aan het Vrijthof, Maastricht; 23 december in Amstelkerk, Amsterdam.

